

2012-25

Regionsrådsformands opfordring i avisartikel til internt samarbejde krænkede ikke medarbejderes ytringsfrihed

En lønmodtagerorganisation klagede til ombudsmanden over en regionsrådsformands udtalelse til en lokal avis. Regionsrådsformandens udtalelse fremkom i samme artikel som en udtalelse fra en medarbejderrepræsentant på et sygehus om personalenormeringernes betydning for sygehusets placering i den landsdækkende dødelighedsstatistik. Regionsrådsformanden var citeret for at have udtalt: "Det er et fælles ansvar for personale og politikere, og jeg vil stærkt opfordre til, at vi samarbejder om at få de dødelighedstal ned i stedet for at diskutere dem i pressen".

Ombudsmanden vurderede ikke, at der var udsigt til, at en egentlig ombudsmandsundersøgelse ville føre til kritik af regionsrådsformandens udtalelse. Ombudsmanden valgte derfor ikke at undersøge sagen nærmere. Han henviste til, at regionsrådsformandens udtalelse, som den var citeret i avisen, ikke indebar nogen tilkendegivelse om de retlige grænser for personalegruppens ytringsfrihed. Efter ombudsmandens opfattelse måtte udtalelsen efter sin ordlyd derimod mere naturligt anses alene som en – lovlig – opfordring til personalegruppen om at bringe sagen op internt frem for i pressen.

(Sag nr. 12/00949)

Den 24. februar 2012 klagede en lønmodtagerorganisation (A) til mig over en udtalelse fremsat den 19. januar 2012 af regionsrådsformanden i Region Sjælland. Udtalelsen fremkom i en artikel i en lokal avis, hvor en repræsentant for en personalegruppe (B) på et sygehus (X Sygehus) udtalte sig om personalenormeringernes betydning for sygehusets placering i den landsdækkende dødelighedsstatistik.

Regionsrådsformanden var i artiklen citeret for følgende udtalelse:

"Det er et fælles ansvar for personale og politikere, og jeg vil stærkt opfordre til, at vi samarbejder om at få de dødelighedstal ned i stedet for at diskutere dem i pressen".

2. maj 2012

Ansættelses- og
arbejdsret

1.9

Statsforfatningsret

3.2

Forvaltningsret

24.4

I et brev af 1. februar 2012 klagede A til Region Sjælland. A gjorde gældende, at den sidste del af regionsrådsformandens udtalelse ("...stærkt opfordre til, at vi samarbejder om at få de dødelighedstal ned i stedet for at diskutere dem i pressen") reelt udgjorde en begrænsning af B's ytringsfrihed. A opfordrede regionsrådsformanden til at dementere udtalelsen i avisen og at tage passende skridt til at underrette personalegruppe B i Region Sjælland om, at udtalelsen ikke på nogen måde begrænsede deres ytringsfrihed.

Regionsrådsformanden svarede den 7. februar 2012 og skrev bl.a. følgende:

"Min opfordring i avis (C), til at mødes og drøfte mulighederne for at forbedre patientsikkerheden på (X) Sygehus, var oprigtigt ment som en opfordring til at se på udfordringerne sammen.

Det ligger mig meget fjernt at forsøge at begrænse ansattes ytringsfrihed. Det er en grundfæstet ret for ansatte i offentlige virksomheder. I min udtalelse ligger udelukkende, at jeg opfordrer til, at ledelse og medarbejdere mødes og sammen ser på udfordringerne.

Det er nemlig min mangeårige erfaring, at man selvfølgelig kan føre en dialog i avisens spalter, men at reelle og bæredygtige løsninger først findes, når parterne sætter sig ned og taler direkte sammen. Det er der først og fremmest mulighed for i MED systemet, og i referaterne ses denne mulighed ikke have været anvendt. Der er ligeledes mulighed for, at medarbejdere kan anmode deres faglige organisation ved formanden om at tage kontakt til regionens politiske eller administrative ledelse. Den mulighed ses heller ikke at være bragt i anvendelse.

Men mit tilbud om at mødes og drøfte udfordringerne omkring patientsikkerhed m.m. på (X) Sygehus er stadig gældende."

I et brev af 2. maj 2012 til A anførte ombudsmanden bl.a. følgende:

Ombudsmandens udtalelse

"Ombudsmanden har tidligere i en lang række sager behandlet spørgsmål om offentligt ansattes ytringsfrihed. (A) har i sin klage til mig henvist til flere af disse.

I den sag, som er omtalt i Folketingets Ombudsmands beretning for 1995, s. 432 ff.*, skrev ombudsmanden bl.a. følgende:

'Det kan ikke give mig anledning til bemærkninger at ledelsen på en offentlig arbejdsplads generelt udtrykker håb eller forventninger om at de ansatte om-

taler myndigheden positivt, og at de ansatte benytter de interne systemer til fremførelse af kritik og derfor ikke fremsætter kritik offentligt.

Det er imidlertid efter min mening helt afgørende at ledelsens forventninger eller ønsker formuleres på en sådan måde at de ikke opfattes som tilkendegivelser om retlige grænser for ytringsfriheden:

En offentligt ansat er således som udgangspunkt berettiget til at omtale myndigheden negativt uden at der herved sker tilsidesættelse af loyalitetspligten.

...

En offentligt ansat er endvidere berettiget til at fremføre en eventuel kritik offentligt, uden forinden at anvende de interne systemer (ledelses- og samarbejds-/tillidsmandssystemet).

Hvis kommunen vil anbefale disse interne systemer til fremførelse af eventuel kritik (og konfliktløsning), fører den offentligt ansattes ytringsfrihed således til at kommunen som udgangspunkt *samtidig* må understrege over for de ansatte at retten til i stedet at vælge at fremføre en kritik offentligt ikke begrænses af en sådan anbefaling.¹

Jeg henviser endvidere til den sag, som er gengivet i ombudsmandens beretning for 1995, s. 422 ff.* , særligt s. 430, Ad b), 3. afsnit.

Efter min gennemgang af (A)'s klage med bilag mener jeg som nævnt ikke, at jeg har grundlag for at indlede en undersøgelse af sagen. Jeg mener ikke, at der er udsigt til, at en egentlig ombudsmandsundersøgelse ville føre til kritik af regionsrådsformandens udtalelse. Efter min vurdering indebærer regionsrådsformandens udtalelse således ikke, som den er citeret i avis (C), nogen tilkendegivelse om de retlige grænser for (B)'s ytringsfrihed. Efter min opfattelse må udtalelsen derimod efter sin ordlyd mere naturligt anses alene som en – lovlig – opfordring til (B) om at bringe sagen op internt frem for i pressen.

Det kan i den forbindelse ikke give mig anledning til bemærkninger, at regionsrådsformanden ikke (ifølge avisartiklen) samtidig understregede, at (B)'s ret til at fremføre kritik offentligt ikke blev begrænset af hans opfordring til i stedet at samarbejde internt. Jeg har herved lagt vægt på, at regionsrådsformandens udtalelse ikke – som det var tilfældet i den ombudsmandssag, som jeg har citeret ovenfor – blev fremsat i forbindelse med retningslinjer eller lignende om ytringsfrihed henvendt til sygehusets personalegruppe (B), men derimod i en udtalelse til pressen, der mere generelt vedrørte normeringen på (X) Sygehus.

Jeg har i øvrigt noteret mig, at (A) efterfølgende over for regionsrådsformanden fremsatte ønske om, at han skulle underrette (B) om, at hans udtalelse

ikke på nogen måde begrænser deres ytringsfrihed, og at regionsrådsformanden som svar på dette i brev af 7. februar 2012 over for (A) udtrykkeligt har anført, at ytringsfrihed er en grundfæstet ret for ansatte i offentlige virksomheder.

Hvis en klage ikke giver ombudsmanden anledning til kritik, henstilling mv., kan sagen afsluttes, uden at ombudsmanden først forelægger sagen for myndigheden til udtalelse (§ 16, stk. 2, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand).”

NOTER: (*) FOB 1995, s. 422 og s. 432.